

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 495/2011-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Mgr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7 CoE 85/2011 z 28. apríla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 CoE 85/2011 z 28. apríla 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov.

Na základe zmluvy o úvere uzavretej 15. apríla 2004 sťažovateľka poskytla dlžníkovi J. S. úver v sume 331,94 €, ktorý spolu s ďalšími poplatkami bol dlžník povinný splatiť v desiatich mesačných splátkach. Na zabezpečenie úveru bolo účastníkmi zmluvného vzťahu priamo v zmluve o úvere dohodnuté, že splnomocnený zástupca dlžníka, menovite v zmluve určený, je oprávnený v prípade, ak dlžník neplní svoje povinnosti, okrem iného podpísať notársku zápisnicu o uznaní dlhu, ktorá má povahu exekučného titulu. Keďže dlžník neuhradil dve po sebe idúce splátky, dostal sa do omeškania so splácaním úveru, ktorý sa stal okamžite splatným. Následne bola 16. októbra 2004 notárom spísaná notárska zápisnica, ktorú podpísal v zmluve určený splnomocnený zástupca dlžníka.

Sťažovateľka podala 3. februára 2005 návrh na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi, ktorý na základe poverenia udeleného Okresným súdom Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) 17. februára 2005 začal nútený výkon rozhodnutia. Dňa 18. novembra 2010 sťažovateľka podala návrh na zmenu exekútora, ktorému bolo udelené poverenie. Súdny exekútor podaním zo 6. decembra 2010 podal podnet na zastavenie exekúcie. Okresný súd uznesením č. k. 6 Er 69/2005-12 z 29. decembra 2010 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekúciu zastavil. O návrhu na zmenu súdneho exekútora okresný súd nerozhodoval. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 7 CoE 85/2011 z 28. apríla 2011 tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil ako vecne a právne správne.

Podľa názoru sťažovateľky namietaným uznesením krajského súdu *bolo porušené jej právo na spravodlivý proces garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj právo vyplývajúce z čl. 1 dodatkového protokolu*. Sťažovateľka s poukazom na viacero rozhodnutí Európskeho

súdu pre ľudské práva a ústavného súdu interpretovala čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu a v rámci dôvodov sťažnosti v podstatnom uviedla:

„... okresný súd vydal poverenie, tj. riadne preskúmal exekučný titul pred vydaním poverenia na zahájenie exekúcie. Týmto svojím postupom okresným súd vytvoril sťažovateľovi i povinnému právnu istotu a súčasne legitímne očakávanie sťažovateľa užívať svoj majetok - pohľadávku posilnenú ochranou súdom v rámci dozoru nad núteným výkonom práva, tzv. exekúciou voči majetku povinného.

Okresný súd z podnetu exekútora zahájil konanie smerujúce k vyhláseniu exekúcie za neprípustnú, pričom pred zahájením tohto konania ani v jeho priebehu neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o neprípustnosti exekúcie a jej zastaveniu.

Okresný súd v priebehu konania na zastavenie exekúcie... opätovne preskúmal exekučný titul a súvisiace doklady najmä predmetnú zmluvu o úvere, tj. vykonal dokazovanie. V priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie, tj. vyhlásiť exekúciu za neprípustnú a následne zastaviť exekúciu. ...

Na záver okresný súd a krajský súd svojím rozhodnutím zlomil právnu istotu účastníkov exekúcie, teda povinného a aj sťažovateľa a aj ich oprávnené očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie...“

V nadväznosti na takéto porušenie práva na spravodlivý proces vidí sťažovateľka v namietanom uznesení krajského súdu zároveň aj porušenie práva pokojne užívať majetok zo strany štátneho orgánu. Súd tým, že exekúciu zastavil, znemožnil nútený výkon práva, na ktorý sťažovateľke vznikol nárok na základe zmluvy o úvere a ktorý bol zabezpečený zákonom predvídaným exekučným titulom realizovaným v rámci exekučného konania pod dohľadom súdu.

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie jej práva *„na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1... dohovoru... a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu...“* uznesením

krajského súdu sp. zn. 7 CoE 85/2011 z 28. apríla 2011, zruší namietané uznesenie a vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadosťučinenie, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne

neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľky na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu namietaným uznesením, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a jej zastavení. Podľa názoru sťažovateľky namietaným uznesením došlo k neprípustnému zásahu do jej práva na spravodlivý proces tým, že krajský súd verifikoval zastavenie už prebiehajúceho exekučného konania bez toho, aby sa sťažovateľka mala možnosť k nemu vyjadriť. Súčasne malo dôjsť aj k zásahu do jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže v dôsledku zastavenia exekučného konania malo byť sťažovateľke ako oprávnenej v exekučnom konaní odopreté právo na vrátenie majetku od povinného.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd štandardne poukazuje na svoje ústavné postavenie vymedzené v čl. 124 ústavy, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ale súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu

všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 545/2010, II. ÚS 165/2011). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03, II. ÚS 179/2011).

Krajský súd namietaným uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 6 Er 69/2005-12 z 29. decembra 2010 o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a jej zastavení ako vecne správne, keď sa stotožnil so záverom *okresného súdu, podľa ktorého notárska zápisnica, na podklade ktorej bola exekúcia vedená, je materiálne nevykonateľná, pretože bola spísaná na základe neplatnej a neúčinnnej plnej moci. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol:*

«Prioritne krajský súd zdôrazňuje, že poverenie súdneho exekútora vykonaním exekúcie nie je súdnym rozhodnutím. Nadväzne predmetný úkon súdu nie je spôsobilý vyvolať účinky právoplatného rozhodnutia o konkrétnej otázke (veci) a vytvoriť do budúcnosti prekážku veci rozhodnutej. Možno síce súhlasiť s odvolateľom, že súlad exekučného titulu – notárskej zápisnice – so zákonom mal exekučný súd náležite skúmať už v štádiu vydania poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), predmetná nedôslednosť však nebráni neskoršiemu posúdeniu prípustnosti exekúcie. Naopak, z § 58 ods. 1 Exekučného poriadku vyplýva povinnosť exekučného súdu v ktoromkoľvek štádiu exekúcie z úradnej povinnosti zisťovať, či (nie) sú dané dôvody jej zastavenia podľa § 57 ods. 1, 2 Exekučného poriadku. Taktiež skutočnosť, že plnomocenstvo Mgr. K. posudzoval aj notár pri spísaní exekučného titulu, nijako nelimituje exekučný súd v rozsahu jeho prieskumu.

Okresný súd neprekročil svoju právomoc, keď posudzoval súvislosti udelenia plnomocenstva povinným pre Mgr. K. Jedným zo základných predpokladov materiálnej

vykonateľnosti notárskej zápisnice ako exekučného titulu je súhlas povinného s obsahom tejto zápisnice a s jej vykonateľnosťou. Ak uvedené vykonala osoba odlišná od povinného, je nutné dôsledne sa zaoberať existenciou riadneho plnomocenstva zo strany povinného pre túto osobu. Samotný odvolateľ pritom súhlasí s oprávnením exekučného súdu skúmať formálnu a materiálnu vykonateľnosť exekučného titulu.

Krajský súd považoval za vecne správny záver okresného súdu o neakceptovateľnej kolízii záujmov Mgr. K. pri zastupovaní povinného v procese spísania notárskej zápisnice/exekučného titulu. V súdenej veci je nepochybné, že pri spísaní zápisnice, resp. v štádiu bezprostredne pred prikročením k tomuto úkonu, Mgr. K. bol v kontakte výlučne s oprávneným, ktorý uhradil menovanému aj trovy právneho zastúpenia za daný úkon. Stav, kedy zástupca koná v mene povinného, ale pri úkone komunikuje výhradne s oprávneným, pričom tento mu uhradí i súvisiace výdavky, nie je prípustné posúdiť inak, ako kolíziu na strane zástupcu, ktorá vo svojom dôsledku vylučuje platnosť takéhoto právneho úkonu. Na uvedenom závere nič nemení fakt, že na dotknutom spôsobe „zastupovania“ sa dohodli – v rámci všeobecných podmienok poskytnutia úveru (bod 06) veriteľ (oprávnený) a dlžník (povinný). Týmto dojednaním sa jednak obchádzajú kogentné ustanovenia, týkajúce sa zákazu zastupovania dvoch strán, ktorých záujmy navzájom kolidujú (§ 22 ods. 2 Obč. zák. v spojení s § 18 ods. 1 a § 21 písm. a/ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii) a jednak sa dlžník v podstate vopred vzdáva svojich práv.

Nadväzne krajský súd, zhodne so súdom I. stupňa, nepovažuje notársku zápisnicu z 16.10.2004 za exekučný titul súladný so zákonom, keďže v mene povinného konal niekto, kto takéto oprávnenie (vzhľadom na rozoberanú kolíziu) nemal. Predmetný fakt predstavuje skutočnosť/dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať. Predmetný záver činí neopodstatneným aj ďalší odvolací dôvod oprávneného. Pokiaľ je plnomocenstvo neplatným úkonom, nemá žiaden vplyv na prejednávaný prípad, že povinný toto plnomocenstvo nikdy nevypovedal. Inými slovami, nemožno vypovedať niečo, čo je neplatné, a teda nespôsobuje predpokladané právne účinky.

Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že vzhľadom na dátum vzniku hmotnoprávneho vzťahu medzi účastníkmi – 27.3.2003 – nie je možná priama aplikácia ustanovení § 52 a nasl. Obč. zák. Uvedené však neznamená, že otázky ochrany spotrebiteľa nie sú pri posúdení daného vzťahu významné. Jednak i v dotknutom období existovala vnútroštátna

právna úprava predmetných – spotrebiteľských – právnych vzťahov (zákon č. 634/1992 Zb.) a jednak povinnosť ochrany spotrebiteľa vyplývala pre Slovenskú republiku (aj v prístupovom procese) z noriem komunitárneho práva.»

Z odôvodnenia namietaného uznesenia vyplýva, že krajský súd ako odvolací súd sa v ňom stotožnil s právnym záverom prvostupňového súdu o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a o jej zastavení podľa § 57 ods. 1 písm. g) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), podľa ktorého exekúciu súd zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, *pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať.*

Podľa § 58 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne upravuje Exekučný poriadok, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne daný. Z uvedeného je potrebné vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex officio skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Je preto ústavne akceptovateľný právny názor krajského súdu, že ak neexistuje notárska zápisnica, ktorá je spôsobilá byť exekučným titulom buď z hľadiska formálneho, alebo z hľadiska materiálneho, exekúcia je neprípustná, čo je dôvod na zastavenie exekučného konania.

Ústavný súd v tejto súvislosti taktiež poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku sp. zn. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 1997 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je

vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.

Ústavný súd preto konštatuje, že namietaným uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože už z povahy veci vyplýva, že ak všeobecný súd (v danom prípade okresný súd) je podľa zákona oprávnený rozhodnúť aj bez návrhu, t. j. ex offo, urobí tak aj bez vyjadrenia účastníkov konania, pričom neprichádza do úvahy aplikácia takých požiadaviek spravodlivého procesu, ako je kontradiktórnosť či rovnosť zbraní, ktorých porušenie sťažovateľka namietala. Krajský súd ako súd odvolací teda namietaným rozhodnutím poskytol náležitú ochranu právu sťažovateľky a postupoval správne, ak napadnuté rozhodnutie okresného súdu, ktoré bolo vydané v súlade s príslušnými ustanoveniami Exekučného poriadku a judikatúrou formulovanou najvyšším súdom, potvrdil.

Z uvedených dôvodov a s prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

V súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd po preskúmaní namietaného uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že z jeho odôvodnenia nemožno vyvodiť závery, ktoré by signalizovali, že ním došlo k neprípustnému zásahu do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže krajský súd v posudzovanom prípade ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval príslušné právne normy (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodol v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom.

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu neexistuje taká príčinná súvislosť medzi namietaným uznesením krajského súdu a právom zaručeným v čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažností na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2011